

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ

ПОЛОЖЕННЯ ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІТЬ
У ХАРКІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ

Розглянуто та схвалено
Вченою радою університету
протокол № 5 від 22 грудня 2017р.

Голова Вченої ради, ректор
Ю.М. Шкодовський

"05" грудня 2017 р.

Харків 2017

Положення про академічну доброчесність у Харківському національному університеті будівництва та архітектури (далі - ХНУБА) – Харків: ХНУБА, 2017. – 12 с.

Положення про академічну доброчесність у Харківському національному університеті будівництва та архітектури (далі - Положення) є нормативним документом університету.

Положення розроблене з метою запобігання плагіату в наукових та навчальних працях науково-педагогічних працівників університету, докторантів, аспірантів, здобувачів вищої освіти усіх форм навчання, а також уникнення фактів неправомірних запозичень із опублікованих джерел.

Автори цього Положення заклали базові принципи системи запобігання та виявлення академічного плагіату в освітній, науковій та науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників ХНУБА як складової внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти.

Розглянуто Науково-методичною радою університету 21 грудня 2017р. протокол № 4, схвалено Вченою радою університету 22 грудня 2017р. протокол № 5.

Положення затверджено і введено в дію наказом ректора від 02 лютого 2018 № 32 , надано чинності стандарту підприємства СВО СТП ХНУБА 245-2018.

Упорядники: Череднік Дмитрій Леонідович
Колодяжна Марія Юхимівна
Журавльов Юрій Володимирович
Чорний Юрій Анатолійович
Шаповалова Вікторія Олександрівна

ЗМІСТ

	Стор.
1 Загальні положення	4
2 Основні терміни	4
3 Критерії оцінки оригінальності творів	7
4 Заходи щодо запобігання академічному плагіату на початковому етапі навчання	8
5 Заходи щодо виявлення і попередження плагіату у творах на етапі їх розгляду	9
6 Порядок розгляду факту плагіату та застосування дисциплінарних стягнень	9
7 Порядок подання та розгляду апеляційних скарг	10
8 Технічне забезпечення перевірки на плагіат	11
9 Додаток	12

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Положення про академічну доброчесність у Харківському національному університеті будівництва та архітектури (далі – Положення) розроблено відповідно до Цивільного кодексу України, Законів України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, “Про авторське право і суміжні права”, Статуту Харківського національного університету будівництва та архітектури, інших нормативних актів Харківського національного університету будівництва та архітектури, які мають статус стандартів вищої освіти університету.

1.2 Мета - запобігання плагіату в наукових працях, навчально-методичному забезпеченні, що розробляються науково-педагогічними працівниками університету, докторантами, здобувачами вищої освіти усіх форм навчання, а також уникнення фактів неправомірних запозичень із опублікованих джерел.

1.3 Положення спрямоване на формування академічної доброчесності та поваги до інтелектуальних надбань і покликане сприяти впровадженню практики належного цитування через визначення поняття та форм плагіату, методів запобігання його поширенню, процедури розгляду та фіксування фактів плагіату, а також формалізації можливих наслідків його вчинення у межах університету.

2 ОСНОВНІ ТЕРМІНИ

2.1 У цьому Положенні наведені нижче терміни вживаються у такому визначенні:

автор – фізична особа, яка своєю творчою працею створила твір;

академічна доброчесність - це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень;

академічний текст – авторський твір наукового, науково-технічного та навчального характеру у формі дисертації, випускної кваліфікаційної роботи (бакалаврської роботи, дипломної роботи, дипломного проекту, магістерської роботи), наукового видання, наукової статті, звіту у сфері наукової і науково-технічної діяльності, депонованої наукової роботи, підручника, навчального посібника, інших науково- та навчально-методичних праць;

база даних – сукупність академічних текстів та інших даних у електронній формі, підбір і розташування складових частин якої та її упорядкування є результатом творчої праці, і складові частини якої є доступними індивідуально і можуть бути знайдені за допомогою спеціальної пошукової системи на основі електронних чи інших засобів;

відкриті дані – інформація, що не має обмежень для оприлюднення

(тобто не містить відомостей, які відповідно до законодавства підлягають охороні від несанкціонованого доступу) і подана у форматі, що дозволяє її автоматизоване оброблення електронними засобами, вільний та безоплатний доступ до неї, а також її подальше використання;

депонована наукова робота – передана на зберігання до установ державної системи науково-технічної інформації наукова робота вузькоспеціального профілю, дозволена в установленому порядку до відкритого опублікування, яку недоцільно видавати звичайним типографським способом друку або широкого профілю, якщо потрібна термінова інформація для затвердження пріоритету, що має форму рукопису (одного чи множини документів), відповідає встановленим вимогам стосовно оформлення та рецензування, є відкритою для ознайомлення та інформація про яку анутується депозитором у наукових журналах;

депонування – форма збору та розповсюдження наукових робіт, яка передбачає зберігання рукописів в установах державної системи науково-технічної інформації, сповіщення читачів про прийняття рукописів на зберігання і надсилання їх копій за вимогою;

дисертація – кваліфікаційна наукова робота, яка відображає наукові результати досліджень автора та представлена для здобуття наукового ступеня доктора філософії (кандидата наук) або доктора наук;

випускна кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти – самостійна робота, яка готується з метою публічного захисту для здобуття ступеня вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти;

об'єкти авторського права – твори, що охороняються відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права», інших актів законодавства та міжнародних договорів України у сфері інтелектуальної власності;

оприлюднення – здійснена за згодою автора чи іншого суб'єкта авторського права і (або) суміжних прав дія, що вперше робить твір доступним для публіки;

опублікування – випуск в обіг за згодою автора чи іншого суб'єкта авторського права і (або) суміжних прав виготовлених поліграфічними, електронними чи іншими способами примірників твору таким чином, що будь-яка особа може його отримати з будь-якого місця у будь-який час за власним вибором;

плагіат - оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору;

плагіат академічний - навмисне відтворення в письмовій формі чужого тексту, опублікованого на паперовому або електронному носії, повністю або частково, під своїм іменем без посилання на автора;

порушення авторського права – незаконне відтворення, розповсюдження творів науки, комп'ютерних програм і баз даних та

вчинення інших дій, передбачених Законом України «Про авторське та суміжні права»;

правовласник – особа, якій відповідно до закону належать майнові права на об'єкт права інтелектуальної власності, або особа, яка діє від її імені в межах наданих повноважень;

розповсюдження об'єктів авторського права – будь-яка дія, за допомогою якої об'єкти авторського права безпосередньо чи опосередковано пропонуються публіці;

твір – об'єкт інтелектуальної власності створений в результаті наукової або навчально-методичної діяльності конкретної фізичної особи або групи осіб (співавторство) у вигляді інформації, що представлена на паперовому носії або офіційно оприлюднена в електронному вигляді. До творів відносяться наступні результати наукової та навчально-методичної діяльності: монографії, підручники, навчальні посібники, статті, тези, препринти, автореферати і рукописи дисертаційних робіт, випускні кваліфікаційні та курсові роботи, курсові проекти, твори образотворчого мистецтва (скульптура, картина, малюнок, гравюра, літографія), твори архітектури (креслення, ескізи, моделі), містобудування і садово-паркового мистецтва, комп'ютерні програми, фотографії, ілюстрації, карти, плани, креслення, ескізи, пластичні твори, що стосуються географії, геології, топографії, техніки, архітектури та інших сфер діяльності, реферати тощо.

Порушенням академічної доброчесності вважається:

академічний плагіат - оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

самоплагіат - оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

фабрикація - вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

фальсифікація - свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

списування - виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

обман - надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

хабарництво - надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

необ'єктивне оцінювання - свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

Різновиди академічного плагіату:

видання виконаної роботи іншого автора за свою без внесення в неї жодних змін та належного оформлення цитування;

копіювання значної частини чужої роботи в свою без внесення в запозичене жодних змін та належного оформлення цитування;

представлення суміші власних та запозичених аргументів без належного цитування;

внесення незначних правок у скопійований матеріал (переформулювання речень, зміна порядку слів в них тощо) та без належного оформлення цитування; парафраза – переказ своїми словами чужих думок, ідей або тексту. Її сутність полягає в заміні слів (знаків), фразеологічних оборотів або пропозицій при використанні будь-якої авторської наукової праці, збереженої на електронних або паперових носіях, у тому числі розміщеної в мережі Інтернет);

компіляція – створення значного масиву тексту шляхом копіювання із різних джерел без внесення в нього правок, посилань на авторів та «маскуванням» шляхом написання перехідних речень між скопійованими частинами тексту.

2.2. Без згоди автора (чи іншої особи, яка має авторське право), але з обов'язковим зазначенням імені автора і джерела запозичення, допускається:

використання цитат (коротких уривків) з опублікованих творів в обсязі, виправданому поставленою метою, в тому числі цитування статей з технічних збірок наукових праць, газет і журналів у формі оглядів преси, якщо воно зумовлено критичним, полемічним, науковим або інформаційним характером твору, до якого цитати включаються;

використання технічних, літературних і художніх творів в обсязі, виправданому поставленою метою, як ілюстрацій у виданнях, роботах навчального характеру;

відтворення у пресі, публічне виконання чи публічне сповіщення попередньо опублікованих у газетах або журналах статей з поточних технічних, економічних, політичних, релігійних та соціальних питань чи публічно сповіщених творів такого ж самого характеру у випадках, коли право на таке відтворення, публічне сповіщення або інше публічне повідомлення спеціально не заборонено автором;

відтворення у каталогах творів, виставлених на доступних публіці виставках, аукціонах, ярмарках або у колекціях для висвітлення зазначених заходів, без використання цих каталогів у комерційних цілях.

3 КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ОРИГІНАЛЬНОСТІ ТВОРІВ

3.1 У системі запобігання академічного плагіату, у якості критерію оригінальності творів, використовується показник рівня оригінальності

тексту у відсотках, отриманий за допомогою програмно-технічних засобів перевірки на плагіат і зменшений на відсоток правомірних запозичень.

3.2 Виявлені у тексті твору запозичення вважаються правомірними, якщо вони є:

власними назвами;

індивідуальними найменуваннями окремих одиничних об'єктів, у т.ч. найменуваннями установ, назвами праць, які досліджувалися у творі, бібліографічними посиланнями на джерела та ін.;

усталеними словосполученнями, що характерні для певної сфери знань; належним чином оформлені цитування;

самоцитуванням – фрагментами тексту, що належать автору твору, опубліковані або оприлюднені в електронній формі ним у інших творах.

3.3 Для творів (див. п. 2.1) наукових, науково-педагогічних, педагогічних, інших працівників і здобувачів вищої освіти університету за прийнятний рівень академічної доброчесності слід вважати показник оригінальності тексту на рівні 80 % (крім дисертацій та наукових статей) з об'єму твору. Допускається зменшення цього відсотку, якщо це передбачено умовами створення твору. Наприклад, виконання графічних, розрахункових, розрахунково-графічних творів, курсових робіт та проектів, що передбачені навчальним планом, типові текстові та графічні матеріали відповідно до методики навчання зі спеціальностей.

4 ЗАХОДИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ АКАДЕМІЧНОМУ ПЛАГІАТУ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ НАВЧАННЯ

4.1 З метою запобігання академічного плагіату на першому році навчання певного рівня вищої освіти запроваджуються лекції з основ наукового письма та дослідницької роботи, з вивчення вимог до написання письмових робіт та акценту на принципи самостійності роботи над письмовими завданнями різних видів, коректного використання інформації з інших джерел та уникнення плагіату, а також правил опису джерел та оформлення цитувань.

4.2 Забезпечення академічної доброчесності авторів здійснюється шляхом ознайомлення осіб, які виконують відповідні освітні або наукові роботи із цим положенням через Web-сайт університету та на сторінках наукових фахових видань, співзасновником яких є університет.

4.3 На початковому етапі навчання для присудження освітнього ступеню бакалавр, магістр, освітньо-наукового ступеню доктор філософії та наукового ступеню доктор наук заходи здійснюються відповідними кафедрами, науковими міжкафедральними семінарами тощо.

5 ЗАХОДИ ЩОДО ВИЯВЛЕННЯ І ПОПЕРЕДЖЕННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ У ТВОРАХ НА ЕТАПІ ЇХ РОЗГЛЯДУ

5.1 Матеріали бакалаврських, магістерських та дисертаційних робіт повинні обговорюватися на засіданнях кафедр та міжкафедральних семінарах для запобігання дублювання їх назв та визначення їх відповідності напрямку наукових досліджень кафедри, стандартам вищої освіти, освітнім програмам.

5.2 Матеріали магістерської та дисертаційної роботи, що плануються (анотації, публікацій) слід перевіряти тестуванням з використанням спеціальних комп'ютерних програм для виявлення плагіату, з використанням спеціально створених електронних архівів, роздрукуванням результатів комп'ютерного тестування з зазначенням дати проведення заходу.

5.3 При плануванні бакалаврської, магістерської або дисертаційної роботи слід уникати дублювання тематики роботи, виявляти чіткі ознаки наявності наукової новизни та практичного значення роботи при проведенні обговорення матеріалів на засіданні відповідної кафедри.

5.4 На засіданні спеціалізованої вченої ради створюється комісія (не менше трьох осіб фахівців за профілем дисертації) з членів ради, яка готує висновок про науковий рівень дисертації, відповідність її профілю ради, про кількість і обсяг публікацій та про повноту опублікованих матеріалів дисертації, наявність або відсутність ознак академічного плагіату, а також пропозиції щодо призначення офіційних опонентів.

6 ПОРЯДОК РОЗГЛЯДУ ФАКТУ ПЛАГІАТУ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ДИСЦИПЛІНАРНИХ СТЯГНЕНЬ

6.1 Науковий керівник (консультант), який виявив академічний плагіат у творах бакалаврів, магістрів, аспірантів, докторантів попереджає про це автора, а у разі його не згоди – інформує службовою запискою завідувача своєї кафедри. Факт порушення академічної доброчесності у творах бакалаврів, магістрів, аспірантів, докторантів може бути констатований відповідною кафедрою.

6.2 Особа, яка виявила академічний плагіат у творах, що є науковими роботами (монографія, стаття, тези, препринт, дисертація) повідомляє про це службовою запискою відповідних проректорів (в залежності від виду твору).

6.3 Виявлення та фіксація двох і більше фактів академічного плагіату у творах докторантів, аспірантів може бути підставою для виключення з докторантури (аспірантури).

6.4 При виявленні факту порушення академічної доброчесності:

6.4.1 педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники закладів освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;
позбавлення присудженого наукового (освітньо-творчого) ступеня чи присвоєного вченого звання;

відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;

позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади;

6.4.2 здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);

повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;

відрахування із закладу освіти (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту);

позбавлення академічної стипендії;

позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

6.5 Виявлення академічного плагіату у дисертації (науковій доповіді) під час її офіційного захисту у спеціалізованій вченій раді є підставою для припинення процедури офіційного захисту у спеціалізованій вченій раді. Згідно статті 6 Закону України «Про вищу освіту» виявлення академічного плагіату у захищеній дисертації, науковій доповіді, є підставою для скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня та видачу відповідного диплома.

Якщо дисертація (наукова доповідь), в якій виявлено академічний плагіат, була захищена у постійно діючій спеціалізованій вченій раді, науковий керівник (консультант), офіційні опоненти, які надали позитивні висновки про наукову роботу, та голова відповідної спеціалізованої вченої ради позбавляються права брати участь у роботі спеціалізованих вчених рад строком на два роки, а вищий навчальний заклад (наукова установа) позбавляється акредитації відповідної постійно діючої спеціалізованої вченої ради та права створювати разові спеціалізовані вчені ради строком на один рік.

Скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня у разі виявлення академічного плагіату здійснюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти за поданням Комітету з питань етики у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, та може бути оскаржене відповідно до законодавства.

7 ПОРЯДОК ПОДАННЯ ТА РОЗГЛЯДУ АПЕЛЯЦІЙНИХ СКАРГ

7.1 У випадку незгоди щодо виявленого факту плагіату у творі, автор має право у триденний термін з моменту письмового повідомлення подати письмову апеляційну заяву на ім'я проректора з науково-педагогічної роботи в залежності від виду твору.

7.2 Для розгляду апеляційних заяв студентів за розпорядженням проректора може створюватися апеляційна комісія із числа викладачів

факультету у складі: голова комісії, члени комісії, секретар. Загальний склад – не більше 5 осіб. Персональний склад членів апеляційної комісії факультету формується з найдосвідченіших та авторитетних викладачів кафедр факультету.

7.3 Голова апеляційної комісії проводить засідання у тижневий термін з моменту створення апеляційної комісії. Про дату та час проведення засідання заявник попереджається щонайменше за два дні. Якщо заявник не з'являється на засідання апеляційної комісії, питання розглядається за його відсутності.

7.4 У випадку необхідності отримання додаткової уточнюючої інформації засідання апеляційної комісії може проводитись у кілька етапів з розривом не більше десяти робочих днів.

7.5 Сумніви, що виникають у членів апеляційної комісії, трактуються на користь особи, твір якої розглядається апеляційною комісією.

7.6 За результатами засідання апеляційна комісія формує висновки, які підписує голова апеляційної комісії, її члени та заявник, який зазначає свою згоду або незгоду з висновками комісії. Висновки комісії затверджуються проректором з науково-педагогічної роботи.

7.7 У випадку відсутності апеляційної заяви, апеляційна комісія може бути створена і проводити розгляд питань в межах своєї компетенції на підставі ініціативи ректора, проректора, декана, завідувача кафедри, ради студентського самоврядування.

7.8 Навчально-методичний відділ університету створює реєстр справ щодо виявлених випадків академічного плагіату та зберігає висновки експертних та апеляційних комісій протягом 5 років.

8 ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЕРЕВІРКИ НА ПЛАГІАТ

8.1 На сайті університету розміщуються посилання на сервіси для технічного забезпечення перевірки на наявність плагіату у освітньому процесі чи наукових виданнях.

Додаток**ЗАЯВА-ЗАСВІДЧЕННЯ
АВТОРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

Я, ПІБ, докторант, аспірант, здобувач наукового ступеня, студент випускник (бакалавр, магістр) (для осіб викладацького складу вказати посаду), заявляю: моя кваліфікаційна робота на тему _____

(назва роботи)

представлена у (спеціалізовану вчену раду, екзаменаційну комісію тощо) для публічного захисту, виконана самостійно і без порушення норм законодавства України про авторське право. Усі запозичення з друкованих та електронних видань, а також з інших випускних кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти оформлені належним чином з посиланням на джерело.

Я ознайомлений(-а) з чинним Положенням про академічну доброчесність у Харківському національному університеті будівництва та архітектури, згідно з яким виявлення академічного плагіату та/або критично низький рівень унікальності роботи є підставою для відмови в допуску її до захисту або відмови у присудженні відповідного ступеня вищої освіти автору такої роботи.

Я даю дозвіл на розміщення електронної копії своєї роботи в закритому фонді (репозитарії) кваліфікаційних робіт Харківського національного університету будівництва та архітектури.

Дата

Підпис

*Віза наукового керівника
кваліфікаційної роботи*

ВНУТРІШНІ ВІЗИ:

Перший проректор з науково-педагогічної роботи		Д.Л.Череднік
Проректор з науково-педагогічної роботи		Д.Ф.Гончаренко
Начальник навчально-методичного відділу		М.Ю.Колодяжна
Декан будівельного факультету		О.І.Савченко
Декан архітектурного факультету		В.П.Мироненко
Декан санітарно-технічного факультету		В.В.Шилін
Декан факультету економіки та менеджменту		О.А.Сироватський
Декан механіко-технологічного факультету		Ю.В.Журавльов
Директор центру заочного навчання		В.С.Бугай
Голова первинної профспілкової організації студентів і аспірантів		К.В.Плахотніков
Голова ради студентського самоврядування		Т.О.Кондренко
Начальник відділу діловодства		Г.М.Герасименко
Начальник юридичного відділу		В.В.Григор'єв